

Strategi for sproglig og skriftsproglig udvikling 0-18 år

Silkeborg Kommune

Forord

Med denne strategi præsenterer vi i Silkeborg Kommune en fælles retning for arbejdet med sprog og skriftsprog på tværs af Børn og Familieafdelingen og Skoleafdelingen, og dermed i et 0-18 års perspektiv.

Strategien ligger i naturlig forlængelse af Den sammenhængende Børne- og Ungepolitik fra 2020, som understreger, at alle børn og unge skal have styrket mulighed for at lære så meget, de kan. Sproglige og skriftsproglige kompetencer er en af de vigtigste nøgler til både personlig og faglig udvikling, og derfor er det oplagt for os at samle kræfterne på tværs af dagtilbud og skole på dette felt. Vi ønsker med strategien at skabe et stærkt fundament for en fælles forståelse af, hvad der kendetegner stærke sprogmiljøer, og dermed også en sammenhæng mellem de forskellige sprogmiljøer, børn og unge møder i løbet af deres opvækst.

Sprog og læsning har i mange år været et prioriteret område i Silkeborg Kommune, bl.a. med udarbejdelsen af Sprog- og læsestrategi 0-18 år fra 2012 og Udviklingsplan for sprog 0-12 år fra 2016. Strategien her skriver sig således ind i en historik af både viden og erfaring, som der nu bygges videre på. Nærværende strategi, der afløser de eksisterende, er udarbejdet i et samarbejde mellem medarbejdere og ledere fra skole og dagtilbud samt de kommunale forvaltninger.

Arbejdet med strategien og tilhørende handleplaner er igangsat ud fra et politisk ønske om at "Styrke alle elevers sprog- og læsekompetencer i Silkeborg Kommune". Det er vores intention, at strategien og de tilhørende handleplaner danner en fælles faglig ramme, både for indsatser og samarbejde på tværs af afdelingerne, og for de fagprofessionelles arbejde med at løfte børn og unges sproglige og skriftsproglige kompetencer.

Jette Stencel, Børne- og familiechef

Thomas Born Smidt, Skolechef

Strategi for sproglig og skriftsproglig udvikling 0-18 år

Strategiens overordnede formål er, at alle børn og unge i Silkeborg Kommune får mulighed for at udvikle stærke sproglige og skriftsproglige kompetencer. Kontinuerlig udvikling af disse kompetencer er en del af fundamentet til personlig, social og faglig dannelse, samt aktiv deltagelse i hverdagens fællesskaber og læringsmiljøer i dagtilbud, skole, fritid og videre uddannelse.

Vejen til strategiens formål går gennem dygtige fagprofessionelle, velfungerende dagtilbud, skoler og forvaltninger og gensidigt forpligtende samarbejde med forældre.

Strategien bygger på fem sammenhængende og gensidigt afhængige elementer, til udvikling af sproglige og skriftsproglige kompetencer hos alle børn og unge.

Helhedssyn

Vurderingspraksis

Samarbejde

Sproglige læringsmiljøer

Rettidig indsats

I denne strategi omfavner begreberne sprog og skriftsprog de samlede kommunikative ressourcer, som mennesker anvender til at kommunikere med hinanden og verden. Således rummer begreberne både verbalt og nonverbalt sprog, sprogforståelse, skrivning, læsning, lytning og hørelse.

Sproglige og skriftsproglige kompetencer danner grundlag for personlig dannelse, livslang læring og aktiv deltagelse i samfundet. Børn og unge tilegner sig og udvikler løbende sproglige og skriftsproglige kompetencer på baggrund af, og i samspil med, deres eksisterende forudsætninger - faglige såvel som personlige. Udviklingen af sproglige og skriftsproglige kompetencer begynder allerede i barnets første møde med verden og forsætter hele vejen igennem dagtilbud, skole, fritid og den videre uddannelse.

Stærke sproglige og skriftsproglige kompetencer er adgangsgivende til socialt samvær, kultur, fællesskaber og aktiv deltagelse i samfundet. At anlægge et helhedssyn på sproglige og skriftsproglige kompetencer betyder at have en balance mellem det funktionelle og det formelle sprog og skriftsprog

Derfor er det relevant at arbejde med afsæt i en fælles strategi, som beskæftiger sig med alle faglige områder. Et helhedssyn giver opmærksomhed på hele barnets opvækst, og plads til aspekter som personlige interesser, motivation samt social og kulturel baggrund i sprog- og skriftsprogstilegnelsen.

Stærke sproglige og skriftsproglige kompetencer set i et bredt perspektiv har således stor betydning for børn og unges personlige, faglige og kulturelle trivsel, hvorfor de anskues i et helhedssyn.

Helhedssyn

Sproglige læringsmiljøer

Alle de sammenhænge, børn og unge befinder sig i, har potentiale til at være sprogudviklende. Det kræver voksne, der ved, hvordan sprog udvikler sig i hverdagen og i den faglige praksis, og som kender deres afgørende betydning for, at det faktisk kan ske.

I sproglige læringsmiljøer gives der rig mulighed for at høre, se og øve sig i det sprog, som er vigtigt at kunne i sammenhængen. Det kan være sproget som skal bruges omkring bordet og på legepladsen i dagtilbuddet, omkring bålet i SFO'en eller i matematik i 7. klasse. Sprog læres ved at bruge det.

Aktiviteter, der giver børn og unge mulighed for at være sprogligt aktive, eksempelvis ved at lytte, tale, læse og skrive, anses som nødvendige dele af et sprogligt udviklende miljø. Aktiviteterne indgår ikke i hverdagen kun for sprogets egen skyld, men fordi sprogets nuancer giver adgang til at lære og udvikle sig.

De sproglige læringsmiljøer er også kendetegnet ved, at de sammenhænge børn og unge bevæger sig i, bygger videre på de sproglige erfaringer, de allerede har. Dette gælder både i overgangene fra dagpleje/vuggestue til børnehave, fra børnehave til skole, fra skole til videre uddannelse og ved skiftene mellem indskoling, mellemtrin og udskoling. Men også i hverdagens skift mellem undervisning og SFO eller mellem børnehus/skole og hjem. Den sproglige og fagsproglige udvikling er noget, som både de fagprofessionelle og forældre kan bidrage til, hvis de ved, hvad barnet eller den unge er i gang med at lære.

At skabe læringsmiljøer, der er sprogligt udviklende, er et anliggende for de voksne omkring barnet og den unge hele vejen fra 0-18 år. Kun gennem sprogmiljøer, der har potentiale til at være sprogudviklende for alle, får alle de optimale muligheder for personlig, social og faglig udvikling.

Samarbejde

En sammenhængende og udviklingsorienteret indsats for børn og unges sproglige og skriftsproglige udvikling fordrer et struktureret og lærende samarbejde mellem alle fagprofessionelle, i og på tværs af dagtilbud og skole. I Silkeborg Kommune anses udvikling af pædagogisk og didaktisk praksis i dagtilbud og skole som et fælles anliggende mellem de fagprofessionelle, hvorfor det tilstræbes, at alle indgår i lærende fællesskaber som en del af deres kerneopgave.

Ligeledes foregår indsatser i tæt samarbejde med forældrene. Børn og unges sproglige og skriftsproglige udvikling er afhængig af dialog og samarbejde med forældrene, idet forældrene er sproglige og skriftsproglige rollemodeller for deres barn, både når de taler, lytter, læser og skriver.

En fælles forståelse af, hvordan børn og unge udvikler sprog og skriftsprog, er også med til at understøtte børn og unges læringskontinuitet i de mange overgange.

Det er centralt, at børn og unges kompetencer videreføres og understøttes i overgangen fra én fase til den næste. Det kræver en fælles indsats og et tæt og koordineret samarbejde mellem de forskellige parter - forældre, sundhedsplejen, dagtilbud, skole/SFO, kommunale supportfunktioner og ungdomsuddannelse.

I Silkeborg Kommune er der vedtaget en obligatorisk vurderingspraksis på tværs af dagtilbud og skole, for at understøtte en målrettet, differentieret og rettidig opfølgning og indsats i såvel dagtilbud som skole. Ved at arbejde systematisk og kontinuerligt med vurdering og evaluering af børn og unges sproglige og skriftsproglige progression tilstræbes det, at læringsmiljøet tilbyder det, som både den enkelte og fællesskabet har brug for og udvikler sig mest af.

Det er i højsædet, at kommunens vurderingspraksis er et meningsfuldt og kvalificerende led i det pædagogiske arbejde. Desuden er en obligatorisk vurderingspraksis også vigtig for det kommunale overblik over udviklingen på det sproglige og skriftsproglige område, hvormed rettidige indsatser kan tænkes ind på et strategisk niveau.

Den kommunale vurderingspraksis er rammesættende for den lokale praksis vedrørende vurdering og evaluering. Til trods for, at den kommunale vurderingspraksis primært baseres på formelle testsystemer, stræber vi i Silkeborg Kommune også mod at se og udvikle børn og unges funktionelle sproglige og skriftsproglige kompetencer. Fokus er dermed ikke kun på hvad børn og unge kan formelt sprogligt, men også *hvordan* de kommunikerer.

Tilmed stræbes der efter, at den kommunale vurderingspraksis primært anvendes til at pege på, om læringsmiljøerne tilbyder og skaber den bedste læring for børn og unge – i stedet for kun at pege på, hvad den enkelte kan og ikke kan endnu.

Silkeborg Kommune arbejder mod at skabe stærke sproglige og skriftsproglige læringsmiljøer, bestående af kvalificerede indsatser, som baseres på viden fra både kvalitative og kvantitative data. Men viden baseres på mere end bare data, viden baseres også på erfaring fra både fagprofessionelle og hjemmet. Vi mener, det er i en kombination mellem datainformeret og erfaringsbaseret viden, at den professionelle dømmekraft bedst trives og udvikles.

Det er et naturligt afsæt i Silkeborg Kommune, at de fagprofessionelle i dagtilbud og skole reflekterer og udvikler sammen i lærende fællesskaber, hvor der systematisk og kontinuerligt analyseres og følges op på vurderinger og observationer.

Vurderingspraksis

Rettidig indsats

Rettidig betyder således, at der igangsættes understøttende initiativer, idet behovet opstår. I nogle tilfælde kan behovet for udredning, vejledning, specialindsats mm. konstateres tidligt i barnets opvækst. I andre tilfælde opstår behovet først senere i barnets eller den unges liv.

En rettidig indsats skal understøtte udviklingen af sproglige og skriftsproglige kompetencer hos alle børn og unge. Derudover skal den identificere, forebygge og imødekomme de udfordringer, som kan opstå i sprog- og skriftsprogsudviklingen. Det er vigtigt med en differentieret indsats, som kontinuerligt bliver evalueret for at imødekomme udviklingstempi, således at indsatsen bliver tilpasset individuelle behov i sprog- og skriftsprogsudviklingen.

En rettidig indsats har også til formål at udvide erfaringer og kompetencer hos de fagprofessionelle og dermed styrke deres muligheder for at understøtte udviklingen af sproglige og skriftsproglige kompetencer hos alle børn og unge. Derudover vil der ydes vejledning til forældre, så der også i hjemmet er mulighed for at understøtte den rettidige indsats, så barnet eller den unge oplever sammenhæng og kontinuitet.

Det er et mål i Silkeborg Kommune, at alle børn og unge får den rette understøttelse på det rette tidspunkt. Der fokuseres på kontinuerlig progression for alle børn og unge gennem en rettidig, forbyggende og sammenhængende indsats, som giver plads til opmærksomhed på individuelle behov og forudsætninger - uanset alder.